

MÜLTECİ KABUL VE STATÜBELİRLEME

Mülteci bağlamında vatansızlığın tespit edilmesini iyileştirmek

[Sorun nedir?](#)

[Cephe hattı mülteci görevlisi olarak ne yapabilirim?](#)

[Politika düzeyinde nelerin değişmesi gerekiyor?](#)

[Bu konu hakkında daha fazla bilgi ve ek kaynaklar](#)

SORUN NEDİR?

Mülteci kabul ve mülteci statüsü belirleme bağlamlarında vatansızlık problemini ele almakta başarısız olmak **kişileri riske atabilir ve ciddi insan hakları ihlallerine** yol açabilir:

- **Kabul Koşulları standartlarının ihlali:** Uyrukları hakkında belirsizlik sebebiyle vatansız mülteciler uzun süre kabul merkezlerinde tutulabilir; bazı durumlarda [Kabul Koşulları Yönetmeliği](#) ve diğer mevzuata aykırı ve haksız bir biçimde alıkonulabilirler veya hareket özgürlükleri kısıtlanır.
- **Geri gönderme:** Irak, Suriye ya da Etiyopya gibi ülkelerden gelen ve vatansız oldukları mülteci statüsü belirleme sürecinde tespit edilmemiş vatansız mülteciler, silahlı çatışmanın sonunda ciddi bir ayrımcılık ve/veya zulümle karşılaşacakları önceki ikamet ülkelerine (kabul edilirlerse) geri dönmeye zorlanabilir.
- **İhraç amacıyla haksız alıkoyma:** Vatansızlığı tespit edilmemiş ve uluslararası korumadan yoksun mülteciler, bazı durumlarda uzun süreli ve mükerrer biçimde [alıkonulurlar](#); bu esnada buldukları ülkeyse bu kişileri, onları vatandaş olarak tanımayan başka bir ülkeye geri göndermek için boşa çaba harcar.
- **Engellenen çocuk hakları:** ebeveyni vatansız olarak kabul edilmeyen çocuklar vatansız doğabilir ve [vatandaşlık kazanma hakları ellerinden alınabilir](#); bu da onların birçok bağlamda zarar görmesine, uzun süre yoksulluk ve istikrarsızlık içinde yaşamaları riskine sebep olur.

CEPHE HATTI MÜLTECİ GÖREVLİSİ OLARAK NE YAPABİLİRİM?

TKSA: Tanı, Kaydet, Sevk Et ve Araştır!

1. Vatansızlığı tanı

Herkesin bir uyruğu olduğunu veya her vatansız kişinin vatansız olduğunu bildiğini varsaymayın. Bazı kişilerin "uyruk" kavramını vatandaşlık olarak değil, etnik köken veya topluluk grubu olarak algılayabileceğinin farkında olun. Mülteci statüsü belirlenirken, [tarama prosedürlerinde](#) vatansızlık olasılığının yeterince irdelenip irdelenmediğini ya da vatansızlığa dair birincil göstergelerin kaydedilip kaydedilmediğini dikkate alın ve gerekirse daha ayrıntılı inceleyin. Örneğin:

- Herhangi bir ülkenin yetkili makamları kişiyi o ülkenin vatandaşı olarak kabul ediyor mu?

- Başvuranın elinde vatandaşlık belgesi ya da pasaport gibi herhangi bir ülke tarafından vatandaş olarak kabul edildiğini gösteren bir kanıt var mı? Değilse, neden? Böyle bir kanıt edinebilir mi?
- Başvuran, [Suriye](#) ya da [Irak'taki Kürtler](#), [Myanmar'daki Rohingya'lar](#) ya da [Kuveyt'teki Bidun Halkı](#) gibi doğdukları ülkenin hükümeti tarafından vatandaş olarak tanınmayan bir gruba mı dahil?
- Başvuran, [Filistin](#) ya da [Batı Sahra](#) gibi tüm ülkelerce tanınmayan ve/veya tanınmasının o devletin tam egemenliği ya da etkin vatandaşlığı anlamına gelmediği bir bölgeden mi geliyor?
- Kişi herhangi bir vatandaşlığı olmadığını mı iddia ediyor?

Burada daha fazla soru bulabilirsiniz: [Vatansızlığı Tespit Etmek: Tarama soruları](#)

2. Vatansızlık durumunu/riskini kaydedin

Kabul sürecinde, bir kişinin vatansızlık riski olduğunu tespit ederseniz veya kişi vatansız olduğunu iddia ediyorsa, bu önemli bilgiyi kişiyle ilgili tüm belgelere not düşün. Vatansızlık statüsünü veya ihtimalini doğru bir şekilde kaydedebilmenizi sağlayacak alan bulunmayan formlarda, bir kayıt olması için formun herhangi bir yerine bu konuda bir not düşün. Kişiyi bu konuda bilgilendirin ve gelecekte önemli olabileceğini belirtin. Aynı zamanda ilgili tüm belgelerin birer kopyasını dosyanızda saklayın. Organizasyonunuzdan, ilgili formların vatansızlık risk/durumunun tam olarak kaydedilebileceği şekilde düzenlenmesini istemeniz de iyi olacaktır.

Mülteci statüsü belirleme esnasında, başvuranın vatansız olup olmadığı belirlenmelidir. Eğer birey vatansızsa, bu durum ilgili tüm belgelere not edilmelidir; böylece mülteci statüsü verildikten sonra vatansız oldukları kabul edilir ve (her ne kadar çoğu mülteci evine geri dönebilse de) gelecekte olası bir ihraç riskiyle karşılaşmazlar. Tarama, kabul ya da mülteci statüsü belirleme prosedürleri sırasında vatansız ya da vatansızlık riskine sahip olarak tanımlanan bireyler, vatansızlık durumlarına dair kapsamlı bir tespit sürecinden geçmeleri ve uygun tedbirlerin (böyle bir prosedür bulunuyorsa) önerilmesi için işin ehli yetkili makamlara yönlendirilmelidirler. Vatansızlık belirleme süreci, gizlilik ilkesine saygı gösterilerek, mülteci statüsü başvurusuna paralel olarak ya da onu takip edecek şekilde yürütülmelidir. Kişi vatansız ise ancak mülteci değilse, bu durum vatansızlığa bağlı olarak barınma izni verilmesi sonucunu doğurmalıdır. Ülkenizdeki vatansızlık belirleme prosedürleri ile ilgili daha fazla bilgi almak için [Vatansızlık Dizinimize](#) bakabilirsiniz.

3. Kişileri uzman tavsiyesine, desteğine ve bilgisine sevk edin

Çalıştığınız ülkede vatansızlık ve uyruk konusunda uzmanlaşan kuruluşları belirleyin ve yardım edip edemeyeceklerini öğrenin. Bazı [üyelerimiz](#) yardımcı olabilir. Mülteci müdahale katılımcıları için [rehberimizi/posterimizi](#), mülteciler ve sığınmacılar için [kısa rehberimizi](#) indirin ve kullanın. Bazı durumlarda, kişinin vatansız olup olmadığının belirlenmesi için herkesin ulaşamayacağı özellikli bilgi gerekecektir; bu hallerde bir uzmandan kişinin vatansız olup olmadığını doğrulayan bir rapor hazırlaması istenmelidir.

4. Araştırın: vatansızlık tespiti konusunu araştırın.

Aşağıda daha fazla bilgi mevcut olmakla birlikte, web sitemizde çok daha fazla detay bulabilirsiniz (bağlantılar aşağıdadır). ["Avrupa vatansızlık tespiti ve korumasında geride mi kalıyor?"](#) konulu çevrimiçi seminerimizi izleyin.

Buradan vatansızlık tespiti hakkında daha fazla bilgi edinebilirsiniz:

- [EASO \(EUAA\) Kayıt Üzerine Uygulamalı Rehber: Uluslararası koruma için başvuru yapılması](#) (bakınız s. 39-42 'Vatansızlık')
- [Alıkonulan vatansız bireylerin tespit edilmesi ve korunması için geliştirilmiş UNHCR aracı](#)
- Forum réfugiés: [Fransa'da vatansızlık riski olan bireylerin tespiti, desteklenmesi ve yönlendirilmesine ilişkin kılavuz](#)

Buradan vatansızlığın belirlenmesi ile ilgili daha fazla şey öğrenebilirsiniz:

- [Avrupa'da Vatansızlık Tespiti ve Vatansızlıktan Korunma](#)
- [Vatansız Bireylerin Korunması üzerine UNHCR Kitapçığı](#)
- [Vatansızlık Dizinimiz](#)

POLİTİKA DÜZEYİNDE NELERİN DEĞİŞMESİ GEREKİYOR?

- Sığınmacılara kabul desteği sağlayan kuruluşlar en azından **vatansızlık, uyruk konularında** ve kişileri uzman tavsiyesi için nereye yönlendireceklerine dair temel **eğitime** sahip olmalıdır.
- **Sığınmacılar**, vatansızlık ve uyruk problemlerine ilişkin olarak haklarını savunmak için ücretsiz yasal tavsiye de dahil olmak üzere daha fazla bilgi ve yardıma nereden ulaşabileceklerine **dair bilgilendirilmelidir**.
- **Mülteci kabul ve statü belirleme sürecinde vatansızlığın değerlendirilmesi ve tespit edilmesi için standart prosedürler bulunmalı ve bu özel prosedürler**, vatansızlık durumunu göz önüne alarak koruma sağlamak için çalışmalıdır.
- Devletler, **vatansızlık tespiti ile sonuçlanan yasal bir Vatansızlık Belirleme Prosedürü** oluşturmalıdır; bu prosedür iyi uygulamalar ve uluslararası normlar ile uyumlu olmalı ve vatansızlığın uluslararası koruma davaları sürecinde makul bir noktada belirlenmesini sağlayacak açık intikal düzeneklerine sahip olmalıdır.
- Uluslararası koruma, uyruk ve göçmenlik engelleme taleplerine ilişkin bir hükme varmakla yükümlü **avukat ve memurlara eğitim sağlanmalıdır**.
- Hükümetler, uzmanlar tarafından hazırlanacak ve vatansızlık ile ilgili özel bilgiler içerecek **Menşe Ülke Bilgisinin hazırlanmasına yeterli bütçe** sağlamalıdır.

BU KONU HAKKINDA DAHA FAZLA BİLGİ VE EK KAYNAKLAR

Vatansızlığı belirlemeye yetkili makamlar hangileridir? Vatansızlık, özel bir vatansızlık belirleme prosedürü (VBP) ile ya da mülteci statüsü belirleme prosedürünün bir parçası olarak tespit edilebilir. Vatansızlık riski [kayıt esnasında tespit edilmeli](#), ancak yasal yardım ve diğer tedbirler eşliğinde sonradan karara bağlanmalıdır. Aynı prensipler tüm tespit prosedürlerinde uygulanmalı ve bu prosedürler arasında gerekli bağlantılar ve intikal düzenekleri bulunmalıdır. Eğer yetkili makamlar vatansızlığı doğru prosedürler yoluyla tespit etmez veya belirlemezse, vatansız mülteciler ciddi bir dezavantaja sahip olur ve haklarında alınan hukuka aykırı kararların temyiz edilmesi gerekebilir.

Kendini vatansız olarak görmemek güvenilirlik değerlendirmelerini etkilememelidir: Bazı vatansız mülteciler vatansız olduklarının ya da bir vatandaşlıkları olmamasının önemini farkında olmayabilir ya da geçmiş ayrımcılık ve zulüm deneyimleri nedeniyle yetkili makamlara bu bilgiyi vermekten korkabilirler. Vatansızlık durumu veya riski kabul evresinde

tespit edilmediğinde kişinin uyuşuna dair sonradan ortaya çıkan şüpheler sığınma ya da diğer süreçlerdeki güvenilirlik değerlendirmelerini etkilememelidir.

Vatansızlığı veya bir ülke ile olan ilişkileri kanıtlamak zor olabilir: Bazı vatansız mültecilerin vatansız olduklarını gösteren belgeleri mevcuttur; örneğin önceden milliyeti olan ancak bunu kaybetmiş kişilerin buna dair kanıtı olabilir. Diğer vatansız bireylerin kimliklerine, vatansızlık durumlarına, doğum yerlerine, aile ilişkilerine ya da bir ülke ile bağlarına dair çok az kanıtı olabilir ya da hiç kanıtı olmayabilir. Karar mercileri bu kişilere, mümkünse kanıt sağlamaları noktasında destek olmalı, belge niteliği olmayan kanıtları da kabul etmeli ve ulaşılabilir hiçbir kanıt yoksa da dediklerini doğru kabul ederek ilerlemelidir.

Vatansız bireyler sıklıkla ayrımcılığa maruz kalır: Bazıları, doğdukları ya da önceden yaşadıkları ülkelerde sosyal, politik ve ekonomik olarak ciddi anlamda olumsuzluklar yaşamıştır. Örneğin, nüfus kaydı ve belgelendirilmesi, resmi eğitim ve iş imkânları, sağlık hizmetleri, eşit evlilik ve mülk haklarından mahrum edilmiş olabilirler. Avrupa'dan koruma talep etme sürecinde bürokratik sistem ve işlemlere ulaşmada daha da dezavantajlı duruma düşebilirler.

Vatansızlık durumlarının kaynağı Mülteci Sözleşmesinde belirtilen nedenlerden olabilir ya da olmayabilir: Vatansız bireylerin doğdukları ülkeyi terk etmesinin sebebi (kısmen) vatandaşlıklarının olmaması olabilir; örneğin, Rohingya halkı etnik sebeplerle zulüm görmüştür ve Myanmar'da vatandaşlık alamamaktadır. Diğer vatansız bireyler daha yaygın bir çatışma nedeniyle yerlerinden edilmiş bireyler olabilir- Suriye'den kaçan vatansız Filistinliler ve Kürtler buna örnektir. Her halükârda, vatansızlık doğru bir şekilde tespit edilmeli, kaydedilmeli ve vatansız bireyler korunmalıdır.

Daha fazla bilgi edinin

[Avrupa Vatansızlık Ağı Vatansız Yolculuklar](#)

[Vatansızlık Dizini](#)

[UNHCR Vatansızlığa Son internet sayfası](#)

[UNHCR'nin Vatansızlık Üzerine Bireysel Çalışma Modülü Vatansızlık ve Sosyal Kapsayıcılık Enstitüsü Devletsiz](#)

[Vatansızlık ve Sosyal Kapsayıcılık Enstitüsünde](#) ya da [Melbourne Üniversitesinde](#) bir kursa [katılın](#)

Avrupa'daki organizasyonlar, eğitim fırsatları konusunda [ENS ile iletişime](#) geçebilirler. E-posta listemize/bültenimize [abone olabilir](#) , bizi sosyal medyada) takip edebilir ve [Vatansız Yolculuklar kampanyasını destekleyebilirsiniz](#).

ÜÇ SİĞİNMA PROSEDÜRÜ, BİR DE 'HATASIZLIK PROSEDÜRÜ'NDEN GEÇTİM. VATANSIZLIK GEÇERLİ BİR SİĞİNMA NEDENİ OLARAK GÖRÜLMÜYORDU. ÜÇÜNCÜ SİĞİNMA PROSEDÜRÜNDEN SONRA, SONUNDA ULUSLARARASI KORUMA HAKKI KAZANDIM AMA FARKLI SEBEPLERE DAYANARAK... AYRIMCILIĞA UĞRAMIŞ VE REDDEDİLMİŞ HİSSEDİYORUM... HIÇBİR YERE GİDEMİYORUM.

~ HOLLANDA'DA KUVEYT BIDUN HALKINDAN BİR ADAM